

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

Proposta per actualitzar els 12 criteris del Codi Deontològic dels periodistes catalans

CRITERIS

Preàmbul

És periodista aquella persona que té la formació acadèmica i/o l'experiència adquirida i acreditada professionalment per exercir el periodisme. Es pot desenvolupar en mitjans de comunicació, en empreses dedicades a la comunicació o bé en plataformes personals i en tot cas el/la periodista ha d'assumir el compromís ètic imprescindible que ve determinat pel Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya. L'exercici del periodisme garanteix el dret a la informació de la ciutadania, consagrat en la Declaració Universal dels Drets Humans (article 19), la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (article 11), la Constitució (articles 20 i 105.b) i l'Estatut de Catalunya (article 52).

El/la periodista té el deure d'apropar-se al màxim a la realitat dels fets amb honestedat, independència, responsabilitat i esperit crític. Fora d'aquest marc, estem davant de fórmules que no són periodisme. Entenem com a periodista aquella persona que tracta la informació, l'analitza i la difon a través de diferents canals. Tot allò que no sigui veraç no s'accepta com a periodisme, en un entorn on la divulgació de mentides que es fan passar com a notícies és un element contrari a l'exercici del periodisme que segueix l'ètica establerta pel Codi Deontològic.

Els valors que guien els/les periodistes impliquen també de forma corporativa a les empreses que es dediquen a la comunicació. Només entenem que s'ajusten a aquesta definició si són transparents respecte a la seva titularitat, i si estan compromeses amb el Codi Deontològic i prenen decisions al servei de la ciutadania. De la mateixa manera, les grans plataformes digitals tenen responsabilitat editorial respecte als continguts que difonen en xarxes socials per poder ser catalogats com a periodisme. En tots els casos, entenem que el seu objectiu no és només el d'informar, sinó també el d'educar, divulgar, entretenir i fomentar l'esperit crític, però sempre amb la base a la veracitat i al Codi Deontològic.

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

1. Informar de manera acurada i precisa

El/la professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, conseqüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. **I té el deure de fer front a la mentida, a la desinformació i a la negació de les evidències científiques.**

Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets. **Les opinions expressades pels periodistes no poden contenir ni basar-se en dades falses.**

2. Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament

No s'han d'usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit a entitats públiques o privades. **Cal tenir especial cura en aquelles informacions que poden afectar a persones i col·lectius vulnerables.**

El/la periodista s'ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l'oportunitat de resposta.

3. Rectificar les informacions incorrectes

L'obligació d'esmenar tant les informacions com les interpretacions resultants que s'hagin demostrat falses o errònies comporta fer-ho amb promptitud i amb el tractament i l'extensió proporcionats. Així mateix, els mitjans han d'atendre el dret de rèplica quan aquest sigui sol·licitat en termes raonables.

4. Utilitzar mètodes lícits i dignes per obtenir informació

És inacceptable l'ús de càmeres ocultes i de qualsevol altre procediment subreptici o enganyós per obtenir informacions, imatges i testimonis. També és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació.

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

En poden ser excepció les situacions relacionades amb fets o esdeveniments d'inequívoc interès públic i quan no hi hagi cap altra opció per donar compliment adequat al dret a la informació.

El pagament a les fonts per obtenir informació contravé la bona pràctica periodística i és inadmissible quan posi en risc el principi de veracitat o pugui interferir l'acció de la justícia.

El plagiat és inacceptable. Cal aplicar les bones pràctiques professionals quan es fa servir el treball d'altres.

L'ús sistemàtic de titulars enganyosos —coneguts com *clickbait* o *pescaclicks*— compromet la qualitat de la informació i vulnera el dret de la ciutadania a rebre continguts rigorosos.

5. Citar les fonts i preservar el secret professional

Les fonts s'han de citar perquè la informació sigui creïble. No obstant això, els/les periodistes tenen l'obligació moral de protegir-les invocant el secret professional quan sigui necessari. La confidencialitat ha de servir per emparar les persones en situació d'indefensió o de risc, però en cap cas l'anonimat pot ser utilitzat per atacar individus i organitzacions de manera injustificada.

La bona pràctica periodística exigeix també tractar de forma adequada les informacions rebudes sota embargament, així com observar *l'off the record* quan hagi estat acordat.

6. Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber

El/la periodista ha de defensar el dret a la informació davant de qualsevol restricció a la transparència exigida per l'interès i, especialment quan les fonts són administracions i organismes oficials. Tanmateix, cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L'assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprovable, així com la intromissió sense fonament a la vida privada de les persones.

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

7. Evitar el conflicte d'interessos*

No es poden acceptar mai retribucions o gratificacions de tercers per promoure, orientar o publicar informacions i opinions. La recepció d'obsequis promocionals o commemoratius no pot ultrapassar el criteri estricte de la cortesia, segons els barems establerts per les organitzacions periodístiques.

Tampoc no és admissible simultaniejar l'exercici del periodisme amb altres activitats remunerades que posin en perill els principis de veracitat i independència.

Cal rebutjar les fórmules de promoció o publicitat sota l'aparença deliberada d'informacions periodístiques.

Com a norma general, els/les professionals de la informació han d'evitar qualsevol situació de conflicte d'interessos, ja sigui d'àmbit polític, comercial, econòmic, financer o familiar, que posi en qüestió la credibilitat i imparcialitat de la seva funció.

* Consulta les recomanacions del CIC sobre els periodistes que fan publicitat

8. No utilitzar en profit propi informacions privilegiades

Els/les periodistes no han d'usar en benefici propi la informació que reben de manera confidencial en l'exercici de la seva funció, amb independència que es publiqui o no, ni transmetre-la a terceres persones per raons similars. En conseqüència, han d'evitar pronunciar-se sobre empreses i productes en els quals mantenen un interès financer, ja sigui directament o a través de familiars o persones pròximes. El mateix criteri ha de regir pel que fa al sector de les apostes.

9. Respectar el dret a la privacitat

Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística.

Els casos de suïcidi només es difondran quan tinguin rellevància personal o siguin de manifest interès públic, tenint en compte, a més, el risc d'un efecte mimètic.

En el cas del suïcidi, cal informar amb responsabilitat, tractant-lo com un problema de salut pública que es pot prevenir i que mai no respon a una única causa. Cal evitar el sensacionalisme, o qualsevol llenguatge que li pugui transmetre un caire de romanticisme o glamur, així com els detalls concrets sobre la persona, el mètode o el

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

lloc. Aquestes notícies no s'han de destacar ni repetir, i cal tenir una cura especial quan es tracti de persones conegudes. És important incloure-hi recursos sobre on i com cercar ajuda. Si s'hi inclouen imatges, aquestes no han de caure en estereotips ni reforçar estigmes.

10. Salvaguardar la presumpció d'innocència

Tota persona acusada o imputada d'un delictes té dret a la presumpció d'innocència en les informacions i opinions relatives a indagacions, causes o procediments penals. El respecte i la protecció d'aquest dret són vigents des de l'inici de les actuacions policials fins que es provi la culpabilitat en un procés que gaudeixi de les garanties necessàries. Els/les periodistes evitaran els prejudicis, així com sotmetre els implicats a judicis paral·lels.

11. Protegir els drets dels menors

Cal evitar difondre la identitat dels menors quan apareixen com a víctimes (excepte en supòsit d'homicidi i casos de segrestos o desaparicions), testimonis o inculpats en causes criminals. Aquesta consideració és especialment pertinent en assumptes d'especial transcendència social, com ara delictes sexuals, problemes referents a adopcions o fills de pares empresonats. A més, s'evitarà identificar contra la seva voluntat les persones pròximes o parents innocents d'acusats o convictes en procediments penals.

Com a norma general, els menors no han de ser entrevistats ni fotografiats o filmats sense el consentiment explícit dels seus pares, tutors, mestres o educadors. Tampoc no és lícit al·legar la rellevància pública de familiars o persones pròximes per justificar la intromissió en la seva vida privada o l'explotació de la seva imatge.

12. Respectar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral

No es pot discriminar cap persona a causa de la seva condició sexual, discapacitat física o mental, creences, origen ètnic, nacionalitat i extracció social. Així mateix, cal evitar expressions vexatòries que puguin incitar a l'odi i a l'ús de la violència. Els/les periodistes han de ser especialment sensibles amb la diversitat i actuar amb sentit de justícia i respecte a les persones i als grups afectats.

Aquestes responsabilitats ètiques s'emmarquen en el compromís ineludible dels i les periodistes amb els drets humans. Els/les periodistes tenen el deure d'identificar i combatre el discurs d'odi, com a gran amenaça per a la convivència, la dignitat i la democràcia.